

Splošne vesti

Vse člane Učiteljske samopomoči iz Ljubljane in okolice opozarjamo, da se vrši v nedeljo, 15. decembra t. l., ob pol deseti uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice, Miklošičeva cesta, sestanek zastopnikov in članov vseh samopomočnih ustanov. Na sestanku bo načelnik US tov. Ivan Kocjančič tolmačil določbe novega pravilnika. Vabimo vse v Ljubljani in okolici bivaajoče člane US, da se tega sestanka udeležijo.

Iz Slovenske šolske matice. 1. Ponovno prosimo vse gg. poverjenike(-ice), ki nam še niso dostavili članskih seznamov za l. 1938., da to brez odloga store najkasneje do 30. t. m. Opozarjamo pri tem, da se bo mogla Matica na zamudne prijave le v toliko ozirati, v kolikor bo ostalo knjižne naklade, ki pa bo prav neznatno višja od števila pravočasno priglanih članov. — 2. Opozarjamo dalje gg. poverjenike(-ice), pa tudi upraviteljstva osnovnih in meščanskih šol, da bo počenši z letom 1939. znašala članarina za šole letnih din 40.—, kar naj zlasti upoštevajo gg. upravitelji, da vnesejo zvišani znesek pravočasno v proračun svoje šole. Za učiteljsko osebo pa ostane tudi v bodoče dosedanja članarina 30 din. Uprava Slov. šol. matice.

Konec tega meseca izide brošura »Pouk branja po globalni metodi«, ki jo bo izdal v samozaložbi šol. upr. Pibovec Leo.

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I. Prodaja obmejnih posestev je naslov članka, ki ga prinaša »Večernik« z dne 3. januarja. Med drugim tudi sledeče: Na pobudo poročitvalnega domačega šol. upravitelja g. Božiča so se prvi zganili večni idealisti — učitelji, ki bi naj s pomočjo svoje organizacije na tem mestu ustvarili »Učiteljski planinski dom«. Članki v »Učit. tovarišu« so se zavzemali za stvar z vsó resnostjo, vmes je posegla celo učiteljica-domačinka ga. Majcen-Kolarjeva, ki je iz Murskega polja sem podprla misel, da naj stoji tak dom v ogróženem obmejnem ozemlju. Res lepe misli, žal — brez realne podlage, ker pač ni potrebnega denarja...«

— I. Celje potrebuje otroško zavetišče. V tem članku pravi »Večernik« z dne 9. januarja tudi: Šoli odrasli fantje so raščeni kakor sedemletni meščanski otroci, ponujajo se za raznašalce in tekače, in obrt in redno zaposlitev niti ne mislijo, tovarna je vsem le daljni sen.

— I. Nepismenost v naši državi je med ženskami mnogo večja kakor pa med moškimi. Statistika sestavljena po rezultatih popisa prebivalstva v letu 1931. pravijo, da pride na 100 pismenih moških le 64 pismenih žensk. Vzroki zato leže večinoma v verskih momentih prebivalcev v vzhodnejših delih naše države, kjer ženska nima v nobenem primeru iste vloge v javnem življenju, kakor jo ima n. pr. pri nas. Najmanj nepismenih je seveda v Sloveniji, kjer so jih pri popisovanju prebivalstva pred 7 leti nasteli le 5,5 %. Za nami pride upravno področje Beograda, Zemuna in Pančeva, kjer je nepismenih še 20,9 %. Nato savska banovina z 27,7 % nepismenih, primorska z 57,3 %, moravska z 62 %, drinška z 62,1 %, zetska z 66 %, vardarska z 70,9 %

Mladinska matica

— mm Kratka notica o 3. številki »Našega roda« je izšla v listu »Mariborer Zeitung« 24. novembra 1938.

— mm Na razne informacije glede nagrad za naročnike daje uprava sledeča pojasnila: Ob jubilejnem letu »Našega roda« je razpisala MM za svoje zveste naročnike 40 lepih nagrad, in sicer: 2 deški ali dekliški kolesi, 2 brezplačni letovanji na morju ali v planinah, 2 harmoniki, 4 žepne ure za dečke ali zapetne ure za deklice, 3 fotografske aparate, 6 nalivnih peres, 6 nogometnih ali hazenskih žog, 2 garnituri orodja za rezljanje ali 2 mala živalna stroja, 8 velikih orglic, 3 male ročne tiskarne in 2 neceserja za šivanje ali 2 garnituri orodja za dečke. Pravice do nagrad ima vsak reden naročnik Mladinske matice. Nagrade se razdelijo v mesecu juniju 1939. Šolo in nagrado izžreba posebna komisija pri Mladinski matici, učenca pa dotična šola sama.

— mm Izšel je 3. zvezek Cicibanove knjižnice, ki prinaša sledečo vsebino: »Dobro jutro«, »Dobra hrana«, »Uganka«, »Ošpice«, »Razgovor«, »Vrabe pravice«, »Ura«, »Kaj maramo mi!«, »Lovec«, »Izgubljeni dom«, »Greh na srčku«, »To ni res«, »Vijolica pripoveduje«, »Srečali smo«, »Ptičja gostinja«. Ta zvezek je uredil Fran Roš, ilustriral Albert Sirk. Glavni sodrudniki: Ribičič, Roš in Utva. Vsebina je pestra, živa, zabavna. Vsak učenec prvega razreda bi moral imeti to knjižico. Pri naročilu vsaj 10 izvodov je cena din 1,50 za izvod. Pri manjšem naročilu se zaračuna posebej še poštnina.

— mm Božična mladinska priloga »Moravskega večernika« prinaša prevod Ribičičeve »Božične pravljice«, ki je izšla v 4. številki »Našega roda«. Pravljico je prevedel O. F. Babler.

Brošura ima namen seznaniti z globalno metodo učiteljstva oziroma pripraviti enega ali drugega do tega, da jo preizkusi. Pravijo, da ima ta metoda bodočnost. V Belgiji se sme poučevati branje samo po tej metodi. Založnik bo poslal brošuro vsem šolam. Cena 15 din. Kdor izmed učiteljstva hoče brošuro še posebej naročiti, naj se javi na Jesenice. Za 15 din se bo lahko seznanil z metodo, ki je pri nas še malo znana. Avtor je študiral to metodo v inozemstvu ter jo je tudi sam preizkušal. Studij je bil torej zvezan s stroški, kar blagovolite upoštevati pri ceni brošure.

— Pouk o gospodarstvu v naših šolah je naslov predavanja, ki ga priredi Pedagoško društvo v Ljubljani. Predavanje, ki bo v soboto, 14. januarja 1939., ob 18. uri v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi, je prevzel iz prijaznosti naš odlični gospodarski strokovnjak docent dr. Murko Vladimir. Iz svoje razgledanosti o pouku gospodarstva v drugih državah bo g. predavatelj razvil program za tak pouk tudi pri nas in bo s tem pomagal marsikateremu učitelju do načrtnega dela v tem predmetu. Vsi se zavedamo, kolike važnosti je za naš narod smotrna gospodarska vzgoja. Zadnji čas je torej, da se problema resno lotimo. Ker bo predavanje g. docenta dr. Murka brezdvomno odprlo marsikakšen nov vidik na ta problem, opozarjamo učiteljstvo nanj in ga k udeležbi iskreno vabimo.

in vrbaska z 72,6 %. Seveda je pismenost večja med mlajšim rodом, ki je raste v novi državi, ko je bilo ustanovljenih mnogo novih šol v vseh delih države. (»Slovenski dom« z dne 10. januarja 1939.)

— I. Skrbimo za svoj učiteljski naraščaj. Pod tem naslovom prinaša »Slovenec« z dne 1. jan. 1939. v zvezi s sklepom občnega zbora Kmečke zveze v Celju, da se ustanovi v Ljubljani in Mariboru zavod, v katerem bodo našli vso oskrbo kmečki sinovi, ki bodo študirali učiteljske. — Članek med drugim prinaša tudi sledeče: »Če vprašate te ljudi, kakšno sodbo imajo o svojih nekdanjih učiteljih, boste dobili zelo različne odgovore. Eden bo svojo šolsko dobo hvalil, drugi bo mislil nanjo bolj z nejevoljo nego s hvalnostjo. To je jasno; kajti pri tako ogromnem številu učiteljstva en more biti drugače, kakor da prihajajo v ta stan ljudje zelo različnih umskih in moralnih sposobnosti. Pravijo, da je učitelj prodajalec svoje lastne osebnosti... — Če je v učiteljevem srcu globoka vera, ki mu pomaga preko vseh težav v življenju, razliva ta vera svojo luč tudi na otroke in jih neopazeno vodi k Njemu, h kateremu se zatekajo vsi, ki so obteženi in se trudijo. Če pa učitelj tega zaklada nima, ga tudi kdo drugi ne more posredovati... — Narod torej nikdar ne more dovolj prositi Boga, da bi mu Bog dal dobro učiteljstvo. Narod pa mora tudi sam storiti vse, kar je v njegovi moči, da vzgoji iz sebe dober učiteljski naraščaj... — Če hočemo povedati resnico, moramo reči takole: »Za učiteljstvo plačujemo davke, sicer se pa ne brigamo dosti več nego nič za vprašanje, ali lahko sami kaj vplivamo na to, da bo vzgoja našega učiteljstva kar možgno dobra.« — Pod istim naslovom prinaša v istem smislu daljši članek tudi »Orač« za mesec januar.

čeve »Božične pravljice«, ki je izšla v 4. številki »Našega roda«. Pravljico je prevedel O. F. Babler.

— mm Seja literarnega odseka MM bo v ponedeljek, 16. januarja, ob 18. uri. Ob 20. uri pa bo redna seja odbora MM. — Zaradi važnosti dnevnega reda je prisotnost vseh odbornikov obvezna.

— mm V slavnostni številki »Misli in dela« ob 20 letnici Jugoslavije je izšel tudi članek Josipa Ribičiča o mladinski književnosti in o pomenu MM za razvoj slovenske mladinske književnosti.

Stanovska organizacija JUU

Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR — LEVI BREG zboruje v soboto, 21. t. m., ob pol 10. uri v krčevinski šoli. Ob pol 9. uri naj pridejo k seji vsi člani (-ce) upravnega in nadzornega odbora, ob 9. uri pa k ustanovnemu sestanku društvenega odseka učiteljice vse tovarišice! — Razen običajnih točk bo na dnevnem redu zborovanja: a) Razgovor o najaktualnejših stanovskih, službenih in pedagoških zadevah, za katerega je pismena mnenja, predloge i. sl. poslati predsedniku do 17. t. m. b) Eno (morda tudi dve) poročilo iz elementarno-šolskega dela, in sicer: Spoznavna šol. novinec iz prejšnje dobe. Tovariši in tovarišice, predvsem elementarci (-ke), pripravite se na debato. Članarinski dolžniki storite z novim letom svojo dolžnost! Vse članstvo vabim k polnoštevilni udeležbi, ki je dokument naše discipliniranosti pa tudi zanimanja za naša šolsko-strokovna vprašanja! Predsednik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO bo imelo zborovanje dne 4. februarja 1939. ob 11. uri v ljudski šoli v Tržišču s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dopisi. 3. Predavanje gospoda profesorja Jana Kolarja o Cankarju. 4. Slučajnosti.

Poslužite se pri svojih naročilih KNJIGARNE UCITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI in njene podružnice V MARIBORU

Šolski radio

— r XIV. Torek, 17. januarja. Od rude do jekla; g. Jože Zabkar. Razpored: 1. Ogljed rudnika železnih rud. 2. Prizori na skladišču. 3. Pred plavžem. 4. Ogljed pomožnih naprav za pridobivanje železa. 5. 6 ur pred Martinovo pečjo.

— r Petek, 20. januarja. Pri zobozdravniku; dialog. Vodi g. Mirko Demšar. Razpored: 1. V čakalnici. 2. Nekaj iz zgodovine zobozdravniške vede. 3. O pacientih — bolezenski slučajji. 4. V ordinaciji; plombiranje, izdiranje, zdravnikova navodila.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 15. januarja, ob 17. uri predaval g. inž. Mežan: Kmečko gospodarstvo pri nas in njegova povezanost s svetovnimi tržišči.

Novosti na knjižnem trgu

— k Bambek, spisal Feliks Salten, prevedel Vinko Lavrič. Založila Družba sv. Mohorja v Celju 1938. Cena broširanemu izvodu 28 din, vezanemu pa 40 din.

Bambek je ime srnjaku, katerega življenje je popisano v tej knjigi od onega trenutka ko pride na svet do tedaj, ko postane popoln samotar. Ves gozd oživi pred čitateljem, ki prebira to knjigo. — Komaj zagleda Bambek luč sveta, že je poleg zgovorna sraka, pri prvih korakih ga ošteje irt. Na svojem prvem izletu na travnik spozna metulja, kobilico, zajca in druge srnce, a takoj ob prvih korakih in ob prvih spoznanjih se začne zanj gozdna šola. Bambekov krog znancev se veča z dneva v dan, iz noči v noč, a največje spoznanje doživi, ko spozna lovca. Prav zanimivo je opisano kramljanje srn in srnjakov o Njem (lovcu), ki je nevaren šele takrat, ko iztegne tretjo roko. — Ko mine otročja doba je navezan Bambek sam nase in le stari samotar Klatež ga tu pa tam sreča in mu daje najbolj pametne nasvete, tudi mu reši življenje, ko je ranjen. Vse življenje srn, vse njihove navade in težave so v knjigi opisane tako nazorno in v tako privlačni obliki, da je oni, ki začne knjigo čitati, ne odloži, dokler ne pride do konca. Vse gozdno življenje je v Bambeku zajeto v tako lepo celoto, da privleče nase otroka in odraslega čitatelja. Kdor je prečital knjigo Mukeržič: Mladost v džungli, je spoznal do podrobnosti džunglske živali in njihovo življenje, prav tako spoznamo domači gozd in naše gozdne živali ter način njihovega življenja, če prečitamo knjigo »Bambek«.

K slovenskemu prevodu knjige bi bilo pohvalno omeniti, da se je prevajalec poslužil živega jezika in spretno uporabil mnoge izraze raznih živali in rastlin, ki so udomačene na Dolenjskem. Res lep jezik in tekoč slog izpričujeja prevajalecovo spretnost postaviti tuje delo v povsem domačo oblikovno izrazitost.

»Bambek« ne bi smel manjkati v nobeni šolski knjižnici, ker lahko zelo dobro služi kot pripomoček pri prirodo-pisnem pouku. Dobi se tudi v Knjižarni Učiteljske tiskarne.

»ZBORNİK 39« JE IZSEL.

V spričo velikih usodnih dogodkov in velike stiske, v katere je zašla vsa evropska kultura, v teh usodnih časih, ko se izpreminja zemljepisna podoba sveta, v času torej, v katerem je ogrožena ne le kulturna, temveč življenje vseh majhnih narodov, smo se odločili izdati »Zbornik 39«, ki bo štirikrat na leto v obliki obsežnih knjig po najmanj 160 strani velike osmerke priobčeval najbolj značilne prispevke naših najpomembnejših kulturnih delavcev. In to predvsem tistih kulturnih delavcev, ki neomahljivo verujejo, da je danes bolj ko kdaj potrebno podčrtati kulturo in napredek. Zato bo Zbornik tako urejevan, da bodo vse tri naše kulture povsem enakopravno zastopane, predvsem pa tako, da bo suverenost slovenske, srbske in hrvatske besede najbolj vidno poudarjena.

Tako bodo Zborniki namenjeni in dostopni vsemu izobraženstvu naše države. S tem pa je že zgrajen most, čez katerega pelje najbližja in najbolj kulturna pot do spoznavanja in spoštovanja vseh treh kultur. Razumljivo je, da bo uredniški odbor skrbno zbiral in objavjal le gradivo, kakršno služi kulturnemu napredku in zbliževanju vseh narodov v Jugoslaviji, ki so v tesnem življenjskem stiku odvisni drug od drugega. Zbornik ne bo zbiral zaključen krog sodelavcev in odklanja zato že vnaprej klikarstvo, pač pa želi na široki bazi podati zares širok pregled našega kulturnega ustvarjanja. Umetniška, znanstvena in socialna vrlina bo uredništvu edino merilo za presojo prispevkov. Zbornik bo imel stalne umetniške priloge na posebno finem papirju, tako da bo tudi v tem oziru vsestransko pregleden. Zbornik ni politična revija. Eseji, ki na znanstveni podlagi obravnavajo miselnost naziranj, so le razčlemba borb za reševanje vsega dobrega in pravičnega v prid poedincu in končno vsemu kulturnemu človeštvu.

Pravkar je izšel prvi zvezek Zbornika 39. Po vsebini in po opremi prekaša vse dosedanje slične publikacije.

Vsebinska prvega zvezka je tako vsestranska in pregledna, da bo zadovoljila še tako razvajenega čitalca: Vasa Stajič, znani pisec izvrstne monografije Svetozara Miletiča, objavlja na prvem mestu članek Liberalizem u ruševinama; Ivo Grahor, slov. esejist, priobčuje obširno študijo Ob prerezu Evrope; Tone Seliškar, pesnik trboveljskih rudarjev in pisec mnogih pomembnih slovenskih knjig, je napisal za Zbornik novelo Tržaška cesta in tri sonete — Češki, Kitajski in Zalosten sonet; dr. Dušan Nedeljković, univerzitetni profesor, referira O krizi današnje civilizacije i jednom novom sintetizmu; Lojz Kraighet, pisatelj romana »Kontrolorja Skrobarja«, objavlja eno svojih najboljših novel Razočaranja; dr. Vasilije Bunič, znani pisec mnogih ekonomskih in filozofskih spisov, piše o Kantovi kritiki materializma; Josip Pavičič objavlja novelo Kolac; Stanko Janež esej Slovenci in Ivan Cankar; dr. Ljubomir Živković, pisec zanne knjige o rasah, piše obsežno in nadvse zanimivo študijo je ideologija?; dr. Miloš Popović, zdravnik in najboljši poznavalec problemov socialne medicine, piše o Racionalnoj zaštiti dece; Mato Lovrak, najboljši hrvatski mladinski pisatelj, pisec knjig »Deca velikog sela« in »Neprijatelj broj 1«, priobčuje odlomek iz svoje neobjavljene knjige Drugi C razred; Miloš Savković sodeluje z novelo Dva druga in z referatom Beogradsko pozorište. Poleg tega sodelujejo v prvem zvezku še: Milan Kajč z novelo V stari strugi, Ivan Potrč z novelo Grotoska, Miran Jarc z odlomkom iz tragedije Vaška antigona in sonetom Pogled nazaj, Cina Jote s pesmijo, V. Kukuljič z novelo Posljednji Popović, Jože Kranj z novelo Mati, Ivan Bratko z aktualnim esejem Narodnostno gospodarsko vprašanje Slovenije, M. Rajković z esejem Kulturna aktivnost radništva u Srbiji, Grgur Karlovič s pesmijo Težakova smrt, Ruža L. Petelinova z obsežnim pesniškim prikazom Orači, N. Pejko in V. Ilić s pesmijo Makedonski pejsaž in Tutunari v makedonsčini, Branko Rudolf s pesmijo Pokrajina in jaz in hrvatski kmetski pesnik Ivan Čaće Mrtvece nose. Od slikarjev so zastopani v prvem zvezku z rešenjem, M. Rajković z esejem Narodnostno gospodarsko vprašanje SlovenijeOOOtxril« ru produkcijami: Vilim Svečnjak z risbami iz ciklusa Petrice Kerempuha po pesnitvi Miroslava Krleža, S. Leicht, Ivan Generalič, Drago in Nande Vidmar, Maksim Sedej, Ljuba Babič, Ivan Mraz, France Mihelič, Božidar Jakac, Kulundžić, Vilko Gecan in drugi. To edinstveno revijo urejuje pisatelj in naš tovariš Tone Seliškar.

Tako je »Zbornik 39« postal kulturna revija vseh nas v državi in zato je nujno potrebno, da se priglasi čim več naročnikov.

Apeliramo na naše tovarišice in tovariše, ki so prijatelji naše književnosti, umetnosti in znanosti, da se iz vseh krajev Slovenije priklase za poverjenike. Poverjenikom se nudi za vsakih 5 naročnikov po 1 izvod Zbornika kot nagrada, poleg tega pa bo prejel vsak poverjenik ob koncu letnika v dar po 1 originalno grafiko enega najboljših naših slikarjev v umetniški vrednosti do 400 din. Pišite po natančna pojasnila na naslov: Uprava »Zbornika 39«, Ljubljana, Gregorčičeva 23. Letna naročnina din 100.—, posamezni zvezki v knjižarni din 30.—

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri franciškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

Na Vas je ležeče da imate obloko vedno kot novo

sato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlokatani